

Sokáig tehetetlenül álltam az eseményekkel szemben, mert Budapesten és környékén kívül semmilyen eszközzel sem rendelkeztem, amellyel a németek és a belügyminisztérium közös tevékenységét keresztezhettem volna. Minél inkább közeledett azonban a németek végleges veresége, annál több esélyem nyílt és lassan-lassan, hacsak részben is, visszanyertem bizonyos cselekvési szabadságot. A nyár folyamán sikerült keresztülvinnem, hogy zsidókat mentesíthettem a „*törvényes tilalmak és korlátozások alól*”. Képzelték, hogy milyen nagyszámú kérelmet terjesztettek elém és én egyetlen egyet sem utasítottam el. Az elhurcoltakról azt állították, hogy munkatáborokban dolgoztatják őket. Csak augusztusban tudtam meg titkos hírhozó útján a szörnyű valóságot a megsemmisítő táborok működéséről. Csatay honvédelmi miniszter szóvá tette a dolgot a minisztertanácson és azt követelte, hogy a kormány kérjen erről felvilágosítást a németektől. A minisztertanács nem fogadta el ezt a javaslatot. Itt említem meg, hogy az egyházak, ahogyan csak tudtak, még keresztlevelek kiállításával is igyekeztek a szorongatottakon és üldözötteken segíteni. Ez az eljárásuk teljes összhangban volt a valódi közvélemény felfogásával. Mindaz, ami történt, sértette népünk eleven jogérzékét és erősen táplálta a németek ellen amúgyis megnyilvánuló ellenséges hangulatot. Miklós fiam külön irodát rendezett be, mely a zsidóbizottsággal is állandóan kapcsolatot tartott fenn, úgy hogy tájékoztatást kaptam az eseményekről és alkalom adtán be is avatkozhattam. Június végéig az elhurcoltak száma meghaladta a 400.000-et. Budapest úgynevezett „*megtisztítására*” terv szerint augusztusban került volna sor. Itt 170.000 zsidót tartottak hivatalosan nyilván és állítólag még 110.000-et rejtegettek magyar barátaik. Összefogásukra és eltávolításukra Baky és Endre, a két belügyi államtitkár, rajtaütésszerű akciót tervezett. Erre a hírre az Esztergom mellett állomásozó páncélos hadosztályt Budapestre rendeltem és a budapesti csendőrség parancsnokát utasítottam, hogy ha kell, erőszakkal akadályozza meg a zsidók elszállítását.*

---

* Hogy a Budapesten lévő zsidóságot ez a közbelépésem mentette meg, hivatalosan tanúsítja a magyar zsidóbizottság nyilatkozata, amelyet an-

11. kép Ifj. Horthy Miklós, aki Mauthausen fogja volt

A vöröskereszt és a Gusztáv svéd király megbízásából működő „Wallenberg-misszió” megkísérelte a németektől ki-
eszközölni, hogy a zsidók szabadon Palesztinába költözhesse-
nek. Ennek támogatására kabinetirodám útján én is mindent
elkövettem – sajnos, sikertelenül. Veesenmayer a zsidókérdés-
ben történt beavatkozásom miatt tiltakozást jelentett be a
Sztójay-kormánynál. Én azonban hivatalosan is tudomására
adtam a birodalmi kormánynak, hogy a zsidók elszállítását

---

nak tagjai Stern Samu, Pető Ernő dr. és Wilhelm Károly dr. 1946. feb-
ruár 3.-án állítottak ki. A nyilatkozat fényképmásolata és a római svéd
kir. követség által hitelesített angol fordítása birtokomban van.

Budapestről elhatározott szándékom szerint meg fogom akadályozni. Ennek következtében a németek elálltak tervezett további intézkedéseiktől, hogy Magyarország függetlenségének látszatát a külvilág előtt fenntarthassák.

A zsidóékhöz hasonló volt sorsuk a lengyel, olasz és más menekülteknek is, akik a nácikkal szemben Magyarországon kerestek menedéket. A lengyel iskolákat, köztük az Anglián kívül csak nálunk működő főiskolát is bezárták. Ahol csak lehetett, ezen a téren is segítségre törekedtem. Közbelépésemet nem mindig kísérte olyan siker, mint például abban az esetben, midőn az egyik budapesti fogházból száz fogoly elszállítását tervezték. A fogházból kicsempészett hírt az egyik fogoly felesége eljuttatta feleségemhez és így jutott el hozzám. A fogházat katonasággal vétettem körül és az elhurcolás elmaradt. Mint később értesültünk, a háború befejezését ezek a foglyok szerencsésen túlélték.

Német nyomásra májusban mégis csak tagja lett a kormánynak Imrédy, mint tárcanélküli miniszter. A származása körül támadt vita annak ellenére sem szűnt meg, hogy az erről korábban szerepelt okiratoknak az újabban közzétett okiratok ellentmondtak. A nyilaskeresztesek továbbra is azt állították, hogy zsidóvér van benne, és ezért elutasították az együttműködést vele. Imrédy augusztus 7-én két párthívével, Kunderrel és Jarossal együtt kilépett a kormányból.

Az angolszászok betörése Franciaországban teljes mértékben sikerült. Hitler katonai fordulatba vetett utolsó reménye is szertefoszlott. Júniusban még azzal a hírrel tért vissza Sztójay a Führer főhadiszállásáról, hogy a németek „örülnek” a betörésnek, mert ez szerintük az angolok teljes vereségével fog jární. Az oroszok ugyanakkor feltartóztathatatlanul folytatták előnyomulásukat. Augusztus elején beszélgetésünk során nyomatékosan figyelmeztettem Veesenmayert, hogy a Kárpátok erdélyi hágóinak megszállására feltétlenül szükség van. Azt felelte, hogy a megfelelő erő előteremtése nem lehetséges.

„Nincs szükség semmilyen új erőkre” – válaszoltam, – „a Budapesten és környékén állomásozó német csapatok teljesen elegendők erre a feladatra.” Az első világháború tapasztala-